

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΔΕΥΤΕΡΑ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.α.

1. Σωστό
2. Λάθος
3. Λάθος

A1.β.

1. ἄνθρωπος: β. λόγος , δ. δίκαιον
2. ζῶον: α. φωνή, γ. λυπηρόν

B1. οὐθὲν μάτην ἢ φύσις ποιεῖ: Η φύση δεν κάνει τίποτε χωρίς σκοπό· όλες οι φυσικές διεργασίες κάπου αποβλέπουν. Πρόκειται για φράση που επαναλαμβάνει ο Αριστοτέλης σε πολλές πραγματείες του. Υποστηρίζει ότι στη φύση τίποτε δεν γίνεται μάταια, τα πάντα εξυπηρετούν ορισμένη σκοπιμότητα, από την οποία και νοηματοδοτούνται: αν είναι αλήθεια ότι η φύση τίποτε δεν κάνει στην τύχη. Όλα, αλήθεια, τα φυσικά όντα υπάρχουν για κάποιο σκοπό, ή είναι τυχαία παρασπαρατήματα εκείνων που υπάρχουν για κάποιο σκοπό (Περὶ ψυχῆς). Στην ανάπτυξή της η θεωρία αυτή ονομάστηκε αριστοτελική τελολογία. Προνομιακός χώρος της τελολογίας είναι η βιολογία. Σχεδόν όλα τα παραδείγματα που φέρνει ο φιλόσοφος αντλούνται από την έμβια φύση· γίνεται αναφορά στα σχήματα των δοντιών, που είναι όπως είναι για να εξυπηρετούν την πρόσληψη και επεξεργασία των τροφών, στις στοχευμένες ενέργειες μυρμηγκιών και μελισσών για την επιβίωση της κοινότητάς τους, στην ύπαρξη και λειτουργία των φύλλων χάριν των καρπών. Βασίζεται, λοιπόν, ο Αριστοτέλης στη βιολογία και επεκτείνει το τελολογικό ερμηνευτικό μοντέλο του και σε άλλα πεδία των φυσικών επιστημών.

λόγος: Η λέξη λόγος χρησιμοποιείται συχνά για να δηλωθούν αβεχώριστες μεταξύ τους η λογική (ως ιδιαίτερο γνώρισμα του ανθρώπου και ως διανοητική δραστηριότητα) και η γλώσσα (ως σύστημα σημείων και ως συγκεκριμένη έκφραση). Στο συγκεκριμένο χωρίο ο λόγος

αντιδιαστέλλεται προς την φωνήν, και, συνεπώς, έχει ενισχυμένη τη σημασία της γλώσσας (χωρίς να χάνεται βέβαια η σημασία της ανθρώπινης λογικής).

Ο Αριστοτέλης διακρίνει δύο ειδών κοινωνίες: την κοινωνία των ζώων και την πολιτική κοινωνία των ανθρώπων. Καθεμία από αυτές είναι εφοδιασμένη από τη φύση, η οποία δεν κάνει τίποτα δίχως λόγο και αιτία (τελεολογική αντίληψη), με τα εργαλεία εκείνα που της είναι απαραίτητα για να φτάσει στον τελικό της στόχο και προορισμό. Έτσι λοιπόν η φύση εφοδίασε τα ζώα με τον λόγο, με τη μορφή της φωνής, των άναρθρων κραυγών. Μ' αυτές τα ζώα μπορούν απλώς μέσω των αισθήσεων να αντιλαμβάνονται και να μεταδίδουν το ένα στο άλλο το συναίσθημα του ευχάριστου και του δυσάρεστου, γιατί μόνο αυτό τους είναι απαραίτητο για να επιβιώνουν και να εκπληρώνουν το σκοπό της ύπαρξής τους.

Από την άλλη, η φύση εφοδίασε τον άνθρωπο με τον λόγο, με τη μορφή τόσο του έναρθρου λόγου όσο και της λογικής σκέψης, επειδή τον προόριζε να ζήσει μέσα σε πολιτική κοινωνία. Πρόκειται για μια σύνθετη και ανώτερη ικανότητα που ξεπερνά τα όρια του αισθητού κόσμου, και αποτελεί την ειδοποιό διαφορά του ανθρώπου από τα άλλα ζώα. Τον βοηθά όχι μόνο να εκφράζει τα συναισθήματά του, αλλά και να αντιλαμβάνεται και να κάνει φανερές σύνθετες αφηρημένες έννοιες και αξίες, όπως είναι το καλό και το κακό, το ωφέλιμο και το βλαβερό, το δίκαιο και το άδικο και άλλες παρόμοιες, όπως είναι το όμορφο και το άσχημο, το όσιο και το ανόσιο. Χάρη σ' αυτές ο άνθρωπος δεν καταφέρνει μόνο να επιβιώσει, αλλά και να επιτύχει ανώτερους στόχους, όπως να συγκροτήσει κοινωνίες (οικογένεια και πόλη) και να δημιουργήσει πολιτισμό (να αναπτύξει τα γράμματα, τις τέχνες, να θεσπίσει νόμους κ.λπ). Οι έννοιες αυτές, που μας θυμίζουν την «αἰδῶ» και τη «δίκη» του Πρωταγόρα («ἴν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί»), αποτελούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να μπορεί ο άνθρωπος να συμβιώνει αρμονικά με άλλους ανθρώπους και να διατηρεί την ισορροπία στις μεταξύ τους σχέσεις.

Βέβαια, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο Αριστοτέλης αναγνωρίζει την ιδιότητα του «πολιτικού» και σε κάποια αγελαία ζώα, με την έννοια ότι αναλαμβάνουν και διεκπεραιώνουν όλα μαζί μια κοινή δραστηριότητα, χωρίς όμως να διαθέτουν έναρθρο λόγο και λογική σκέψη, όπως ο άνθρωπος. Έτσι, στο έργο του «Περὶ τὰ ζῷα ἱστορίαι» (488 a 7) μνημονεύει ως «πολιτικά» ζώα, εκτός από τον άνθρωπο, τη μέλισσα, τη σφήκα, το μυρμήγκι και τον γερανό. Στην περίπτωση αυτών των ζώων, το επίθετο «πολιτικός» χρησιμοποιείται για να δηλώσει μια απλούστερη διαδικασία συμμετοχής σε κοινές δραστηριότητες, ενώ όταν αναφέρεται στον άνθρωπο, το σημασιολογικό περιεχόμενο του επιθέτου «πολιτικός» διευρύνεται και δηλώνει πιο πολύπλοκες κοινωνικές διαδικασίες. Αυτό εκφράζεται κι από το ποσοτικό επίρρημα συγκριτικού βαθμού «περισσότερο», στην πρώτη πρόταση της ενότητας, όπου γίνεται η σύγκριση του ανθρώπου και των αγελαίων ζώων.

B2. Ασφαλώς δεν υπήρχε κάποιο παγκόσμιο κράτος, ώστε η έννοια του πολίτη να έχει κυριολεκτική σημασία· και ο κόσμος εννοείται με στωική σημασία, ως ένα ενιαίο σύνολο που

διέπεται από τον φυσικό νόμο και τη λογικότητα. Η έννοια θα ξαναχρησιμοποιεί ιδιαίτερα από τα μέσα του 19ου αι. σε ένα ολοένα περισσότερο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

«Ἐπὶ τούτοις πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ»: Με την τρίτη προτροπή του ο Επίκτητος καλεί τον άνθρωπο να συνειδητοποιήσει πως είναι πολίτης του κόσμου και μέρος αυτού. Ασφαλώς δεν υπήρχε κάποιο παγκόσμιο κράτος, ώστε η έννοια του πολίτη να έχει κυριολεκτική σημασία- και ο κόσμος εννοείται με Στωική σημασία ως ένα ενιαίο σύνολο που διέπεται από τον φυσικό νόμο και τη λογικότητα. Στη Στωική φιλοσοφία το ίδιο το σύμπαν αποτελεί μια πόλη η οποία διέπεται, τόσο στο σύνολο όσο και στα μέρη του, από τον λόγο. Ο ορθός λόγος αποτελεί τον νόμο αυτής της «κοσμικής πόλης».

Ο όρος κοσμοπολίτης εμφανίζεται για πρώτη και μόνη φορά στον Διογένη τον Κυνικό (ελληνιστικά χρόνια) , ενώ ο όρος «κοσμοπολιτισμός» είναι αρκετά μεταγενέστερος. Κοσμοπολιτικές ιδέες ανιχνεύονται σποραδικά από τις απαρχές σχεδόν της φιλοσοφικής παράδοσης με προεξάρχοντα τον Ηράκλειτο. Ο κοσμοπολιτισμός της Στωικής φιλοσοφίας στηρίζεται στην αναγνώριση της παραδοχής του έλλογου χαρακτήρα των γεγονότων. Εφόσον η πορεία προς την κατάκτηση της σοφίας είναι ριζωμένη στη φύση του ανθρώπου, οι Στωικοί πιστεύουν πως όλοι οι άνθρωποι έχουν μια φυσική ομοιότητα ως προς αυτό, ανεξάρτητα από την πολιτική κοινότητα και τους κανόνες της, και απολαμβάνουν όλοι μια κοινή ελευθερία. Υπ' αυτή την έννοια δεν υπάρχει αντίφαση ανάμεσα στον κοσμοπολιτισμό του Στωικού και στη θέση του σε μια συγκεκριμένη πολιτική κοινότητα. Ο Στωικός σοφός μπορεί να διατηρεί την έννοια του κοσμοπολίτη χάρη στην προσωπική ορθολογική του διάθεση και αυτονομία.

«οὐχ ἓν τῶν ὑπηρετικῶν... καὶ τοῦ ἐξῆς ἐπιλογιστικός.»: Ο άνθρωπος, κατά τον Επίκτητο, δεν είναι ένα απλό μέρος του κόσμου και φυσικά δεν είναι από τα υπηρετικά μέρη, από αυτά που υποτάσσουν τη βούλησή τους στην υπηρεσία άλλων (οὐχ ἓν τῶν ὑπηρετικῶν). Ανήκει στα μέρη που ηγούνται στην ιεραρχία της διοίκησης του κόσμου (ἀλλὰ τῶν προηγουμένων). Αυτό οφείλεται στη δυνατότητα που διαθέτει από τη φύση του να αντιλαμβάνεται τη θεϊκή διοίκηση του κόσμου (παρακολουθητικός γὰρ εἶ τῇ θεῖᾳ διοικήσει) και στην ικανότητά του να κρίνει τις συνέπειές της (καὶ τοῦ ἐξῆς ἐπιλογιστικός).

Όταν ο Επίκτητος αναφέρεται στη θεία διοίκηση εννοεί αυτό που κινεί τον κόσμο. Είναι η είμαρμένη, η απαραβίαστη τάξη του κόσμου, μια λογική και συνεκτική δύναμη, ο ίδιος ο λόγος. Όλα γίνονται σύμφωνα με αυτήν, που κάνει όλα τα πράγματα να είναι ενωμένα σε μια παγκόσμια συμπάθεια. Οι Στωικοί την ονομάζουν θεό ή και Δία: η διακυβέρνηση του κόσμου είναι η έκφραση ενός θείου, έλλογου νόμου.

Με άλλα λόγια οι Στωικοί πιστεύουν πως υπάρχει μια κοσμική τάξη, η οποία ρυθμίζεται από τον θεό ή τον λόγο. Εντός της υπάρχουν νόμοι και κανόνες για τις σχέσεις των διαφόρων μερών του κόσμου. Όλο αυτό το σύστημα αποτελεί τη λεγόμενη είμαρμένη. Επομένως οι Στωικοί δεν αφήνουν χώρο για το τυχαίο, το οποίο εξηγείται από το γεγονός πως υπάρχουν αίτια τα οποία δεν έχουν ακόμη κατανοηθεί. Οι Στωικοί, εξάλλου, πιστεύουν πως όλα τα μελλοντικά γεγονότα

είναι δυνατό να προβλεφθούν και θεωρούν τη μαντική και την αστρολογία εμπειρικές επιστήμες. Βέβαια, η Στωική φιλοσοφία δεν είναι μια μοιρολατρική φιλοσοφία. Η είμαρμένη και η κοσμική τάξη δεν αρκούν ώστε να προκαλέσουν την ανθρώπινη πράξη. Ο συγκεκριμένος άνθρωπος είναι υπεύθυνος για τις πράξεις του. Ωστόσο, μόνο ο σοφός είναι ελεύθερος και μόνο αυτός πράττει με τη θέλησή του και σύμφωνα με ό,τι ορίζει η θεία πρόνοια για το γενικό καλό όλου του κόσμου. Σε αυτό αναφέρεται και ο Επίκτητος, αφού θεωρεί πως ο άνθρωπος μπορεί να παρακολουθεί τη θεία διοίκηση, να την αξιολογεί και τέλος να συντονίζει τις ενέργειές του προς αυτήν.

Η διαπίστωση του Επίκτητου για την κοσμική τάξη προσφέρει μια αισιόδοξη προοπτική στον ανασφαλή άνθρωπο των ελληνιστικών χρόνων, που αναζητά στήριγμα στη φιλοσοφία. Του παρέχει τη διαβεβαίωση πως υπάρχει μια θεία πρόνοια σε ό,τι γίνεται. Τον καλεί να προσπαθήσει να κατανοήσει αυτή την κοσμική τάξη. Η παραδοχή της θείας διοίκησης οδηγεί στη συνειδητοποίηση πως όλοι τους αποτελούν πολίτες ενός κοινού κόσμου.

«Μηδὲν ἔχειν ἰδίᾳ συμφέρον... ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον.»: Η απάντηση του Επίκτητου δίνεται με μια προτροπή πως ο άνθρωπος δεν πρέπει να λειτουργεί προτάσσοντας το ατομικό του συμφέρον. Οφείλει, αντίθετα, να έχει συνείδηση πως αποτελεί μέλος ενός οργανικού συνόλου και να ενεργεί συναισθανόμενος τη θέση του ως οργανικού μέλους αυτής της παγκόσμιας φυσικής κοινότητας. Αν δεν καταφέρει να αποδεχτεί αυτή τη φυσική του αποστολή, ως πολίτης του κόσμου, τότε θα κυριαρχήσουν στην ψυχή του τα πάθη, η ταραχή, η ανασφάλεια και ο φόβος, όσα δηλαδή του αφαιρούν την ελευθερία και τον κάνουν δυστυχισμένο. Ο άνθρωπος μπορεί, κατά τους Στωικούς, να κατακτήσει την ευδαιμονία, μόνο αν κατανοήσει την κοσμική τάξη και τη θεία πρόνοια και αντιληφθεί τον ρόλο που καλείται και ο ίδιος να διαδραματίσει εντασσόμενος σε αυτήν.

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ:

α. Προστακτική έγκλιση (σκέψαι, σκόπει): προτρέπει σε ενδοσκόπηση και προβληματισμό,

β. Ρητορική ερώτηση (Τίς ούν έπαγγελία πολίτου;),

γ. Β' ενικό πρόσωπο (σκέψαι τίς ετ, σκόπει, κεχώρισαι, εἶ).

δ. Παρομοίωση / αναλογία (ὥσπερ αν...)

B3.

1. Πατέρας του Αριστοτέλη – δ. Νικόμαχος
2. Ο Αριστοτέλης έγραψε γι' αυτόν παιάνα – α. Ερμίας
3. Ίδρυσε τον «Περίπατον» - ε. Θεόφραστος
4. Επηρέασε επιστημονικά τον Αριστοτέλη – β. Εύδοξος

5. Μαθητής του Αριστοτέλη – στ. Αλέξανδρος

B4. α.

1. προβάτων - ε. απόβαση
2. διοικήσει - δ. οικογένεια
3. πούς – ζ. χταπόδι
4. χείρ – β χειροποίητος
5. σκέψαι – α. σκόπιμος
6. συμφέρον – στ. ανυπόφορος

B4. β.

- Ο πίνακας είναι ακόμα αρκετά αδούλευτος, με αποτέλεσμα να μην διακρίνεται ξεκάθαρα η πρόθεση του καλλιτέχνη.
- Στο προηγούμενο μάθημα τα θέματα των εξετάσεων χαρακτηρίστηκαν κατανοητά.

B5.

Σύμφωνα με το παράλληλο κείμενο η προαίρεση συνδέεται με τη βούληση. Σε αρκετές περιπτώσεις συμπεριφερόμαστε μηχανικά, χωρίς απαραίτητα να έχουμε συνείδηση και πλήρη συμμετοχή στην πράξη, καθώς επηρεαζόμαστε έντονα από τη δράση του κοινωνικού περίγυρου. Ωστόσο, μόνο στον άνθρωπο εκδηλώνεται η ελεύθερη βούληση, δηλαδή η επιθυμία και η ελεύθερη επιλογή να δράσει κατά το δοκούν. Ο Παπανούτσος προβαίνει σε σύγκριση του ανθρώπου με τα ζώα, για να τονίσει την αυθεντικότητα της βούλησης στον άνθρωπο, έναντι στην «όρεξη» του ζώου, που στερείται «ηθικής προαίρεσης» («γιατί μόνο στον άνθρωπο... προαίρεση»).

Η προαίρεσις είναι ένας σημαντικός όρος της αρχαίας ηθικής φιλοσοφίας, κεντρικός στον Αριστοτέλη και σε Στωικούς, όπως ο Επίκτητος. Εκτός από τη γενική σημασία της προτίμησης, στον Επίκτητο σημαίνει την ελεύθερη βούληση, την ελεύθερη επιλογή ενεργειών που συγκροτεί τον ηθικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Είναι κυρίως μια κρίση να επιλέγουμε και να αποβλέπουμε στα αποτελέσματα των πράξεών μας. Προϋπόθεση για την προαίρεσιν είναι η διαίρεσις των πραγμάτων σε αυτά που εξαρτώνται από εμάς (τα ἐφ' ἡμῖν) και σε αυτά που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας (τα ἀπροαίρετα, τα οὐκ ἐφ' ἡμῖν) και είναι αδιάφορα για εμάς και την επίτευξη της ευδαιμονίας. Ο Επίκτητος, τη θεωρεί κριτήριο της ηθικότητας του ανθρώπου και απαραίτητη προϋπόθεση του χαρακτηρισμού της ενάρτησης ή μη πράξης. Η προαίρεση δεν ταυτίζεται με την οποιαδήποτε εκούσια πράξη. Για να τονίσει ο Επίκτητος τον ηγετικό ρόλο της προαίρεσης παρουσιάζει με emphaticό τρόπο μια αντίθεση. Ενώ χαρακτηριστικό των άλλων στοιχείων της ανθρώπινης ύπαρξης είναι ότι υποτάσσονται σε αυτήν, η ίδια παραμένει

ελεύθερη και διαμορφώνει με τον λόγο τις επιλογές της. Η χρήση των δύο παρεμφερών σημασιολογικά ρηματικών επιθέτων άδούλευτον [ά- (στερητικό) + δουλεύω] και άνυπότακτον [ά- (στερητικό) + ύποτάσσω] προσδίδουν έμφαση στην έννοια της ελευθερίας και στη δύναμη της προαίρεσης για τον ανθρώπινο βίο.

Ο Παπανούτσος φαίνεται να συμφωνεί με τον Επίκτητο στην αξία της προαίρεσης, ως χαρακτηριστικού στοιχείου αποκλειστικά του ανθρώπινου είδους. Και στα δύο κείμενα τονίζεται η μοναδικότητα της ανθρώπινης υπόστασης, καθώς μέσω της προαίρεσης και του λόγου ο άνθρωπος ξεκινά την ενδοσκόπηση και προχωρεί προς ειδικότερα στοιχεία. Η θεμελίωση της ηθικής και η κατάκτηση της ευδαιμονίας, του τελικού σκοπού της ανθρώπινης ζωής, δεν μπορεί να σχετίζεται με εξωτερικά αγαθά, ιδεατά και δύσκολα στην κατάκτησή τους. Ο σκοπός που θα θέσει ο άνθρωπος στη ζωή του πρέπει να απορρέει από τον ίδιο τον εαυτό του.

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1 Γιατί αφού δανειστούμε χρήματα, τότε είμαστε σε θέση, με μεγαλύτερο ημερομίσθιο, να προσελκύσουμε τους ξένους πεζοναύτες. Γιατί η Αθήνα αγοράζει την δύναμή της από άλλους πολύ περισσότερο παρά είναι δική της, ενώ η δική μας δύναμη κινδυνεύει πολύ λιγότερο να πάθει το ίδιο, γιατί στηρίζεται περισσότερο στους άνδρες παρά στα χρήματα.

Γ2. Οι Κορίνθιοι υποστηρίζουν ότι οι Πελοποννήσιοι θα νικήσουν τους Αθηναίους, καταρχάς, επειδή υπερέχουν και σε αριθμό και σε πολεμική πείρα («πρώτον μὲν πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ»). Ἐπειτα, επειδή όλοι ανεξαιρέτως πειθαρχούν στις εντολές («όμοίως πάντας ἔς τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας,»). Ακόμη και στην περίπτωση του ναυτικού στο οποίο οι Αθηναίοι υπερείχαν, οι Πελοποννήσιοι θα μπορούσαν να επικρατήσουν δημιουργώντας ναυτικό με δικά τους χρήματα που βρίσκονται στην Ολυμπία και στους Δελφούς («ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων») ενώ προσφέροντας υψηλά ημερομίσθια θα μπορούσαν να προσελκύουν τους πεζοναύτες που είχαν οι Αθηναίοι («δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἷοί τ' ἔσμεν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας»).

Γ3α. Ἐγὼ δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενος τοὺς πολέμους ἐγείρω.

Γ3β. ἄμυναι, κατάθου, ἐπικράτησον, πρόσχες, πλέονα/ πλείω

Γ4α. ἔχοντες: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή (συνημμένη στο υποκείμενο ἡμεῖς), λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα ἐγείρομεν.

ἐπικρατῆσαι: υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης εἰκός (ἐστί), τελικό απαρέμφατο (ετεροπροσωπία)

πλήθει: δοτική της αναφοράς ως επιρρηματικός προσδιορισμός στη μετοχή προύχοντας.

μισθῶ: δοτική του μέσου ως επιρρηματικός προσδιορισμός στο απαρέμφατο ὑπολαβεῖν (βάσει απάντησης της ΚΕΕ)

ναυβάτας: αντικείμενο στο απαρέμφατο ὑπολαβεῖν (βάσει απάντησης της ΚΕΕ)

ἡ οἰκεία: β' όρος σύγκρισης λόγω του συγκριτικού βαθμού μᾶλλον (με α'όρο σύγκρισης το επίθετο ὠνητή)

Γ4β. Οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον δέ τότε καί ἀδικούμενοι τόν πόλεμον ἐγείρειν.

Στο εισαγωγικό σημείωμα του κειμένου επισημαίνεται ότι μιλούν οι Κορίνθιοι. Εσφαλμένα αναγνωρίζεται ετεροπροσωπία και δίνεται ως απάντηση η ακόλουθη: Οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον τούτους/ σφᾶς δέ τότε καί ἀδικουμένους τόν πόλεμον ἐγείρειν.

Μυτιληναίος Γιάννης

Θεοδωροπούλου Μεταξία

Φιλιππάτου Κατερίνα